

Talousarviomuutos / Lisäsopeutustoimet talousarvion 2024 raamissa pysymiseksi

KH 27.08.2024 § 253

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Tomi Timonen, p. 050 454 8230

Talousarvion toteumaennuste näyttää kuluvalle vuodelle lähes 2,0 miljoonan euron alijäämää, joka on jopa 1,5 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Jos talousarvion tavoitteissa pysymiseksi ei tehdä ennakoivia toimia, voi alijäämä kasvaa tästäkin. Tämä vaikeuttaisi merkittävästi useampivuotisen talouden sopeutusohjelman valmistelua ja lisäisi haastetta tasapainoon pääsemisestä.

Sopeutustoimien sisällöstä ja niiden jatkovalmistelusta sekä resurssoinnista on tarpeen käydä linjakeskustelu kaupunginhallituksessa. Asian käsittelyn yhteydessä kuullaan selostukset kaupunginjohtajalta ja toimialajohtajilta.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus linjaa asian jatkovalmistelua

Kaupunginjohtajan muutettu esitys

Kaupunginhallitus edellyttää, että toiminta-aluejohtajat tuovat kaupunginhallituksen päätettäväksi esityksiä lisäsopeutustoimista 17.9.2024 kokoukseen.

Päätös

Muutettu esitys hyväksyttiin.

KH 17.09.2024 § 276

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Tomi Timonen, p. 050 454 8230, hallintojohtaja Henri Pätsi, opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa ja tekninen johtaja Janne Karhu

Hallintojohtajan arvio talousarviossa pysymisestä ja esitykset lisäsopeutustoimenpiteistä koskien **hallintotoimintaa**:

Arvio toteumasta:

Ote osavuosisikatsauksesta 1-6/2024:

Hallintotoiminnan toimintakatteen toteuma, -2,560 M€, on 48,7 % koko vuoden talousarvioista. Alitus tasasiseen toteumaan verrattuna on 1,3 %-yksikköä, noin 68 t €. Toimintatuottojen toteuma on 35,2 % ja toimintakulujen toteuma 46,1 % talousarviosta.

Yhteenvetona hallintotoiminnan arvioidaan koko vuonna pysyvän talousarviossa tai ylittyvän hieman. Tätä voidaan varmistaa olemalla täyttämättä mahdollisia sijaisuuksia ja avoimia tehtäviä osin tai kokonaan.

- > Lisätoimenpiteet eivät ole tarpeen koskien hallintotoiminnan omaa toimintaa, mutta lisäsopeutustarve tulee kunnan yhteistoiminnasta, joka on katettavissa ilman lisämäärärahaa vain hallintotoiminnasta.

Hallintojohtajan ja kaupunginjohtajan arvio talousarviossa pysymisestä ja esitykset lisäsopeutustoimenpiteistä koskien **kunnan yhteistoimintaa**:

Arvio toteumasta:

Ote osavuositarkastuksesta 1-6/2024:

Kunnan yhteistyötoiminnan toimintakatteen toteuma, -0,528 M€, on 63,4 % koko vuoden talousarviosta. Ylitys tasaiseen toteumaan verrattuna on 13,4 %-yksikköä, noin 71 t€. Toimintatuottojen toteuma on 48,2 % ja toimintakulujen toteuma 54,2 % talousarviosta.

Yhteenvedona kunnan yhteistoiminnan arvioidaan ylittävän talousarvion ilman uusia sopeutustoimenpiteitä.

Ylitys koostuu seuraavista syistä (otteet osavuositarkastuksesta):

OSAO:n alijäämää on katettu tammi-kesäkuussa n. 155 t € eli määrärahasta on käytetty jo 78 %. Mikäli alijäämän laskutus toteutuu OSAO:n arvioimana, varattu määräraha ylittyisi 110 t€.

Toteuma sisältää lisäksi 65,3 t€ vuosilta 2022-2023 siirtyneitä kuluja, joihin ei ole varattu määrärahaa vuoden 2024 talousarviossa: Soten kustannuksia 14,8 t€ sekä Pudasjärven osuus Oulunkaaren kuntayhtymän kuntien yhteisistä menoista 50,5 t€ ajalta 07-12/2023. Tämä 65,3 t € ylitys on pyritty ja pyritään kattamaan hallintotoiminnasta muualta erityisesti jättämällä sijaisuuksia ja vapaita tehtäviä täyttämättä osin tai kokonaan, jotta varmistetaan koko toiminta-alueen pysyminen raamissa.

Maaseutuhallinnon kustannusten 20 t € ylityksen kattaminen edellyttää vastaavaa alitusta jossain muualla Kunnan yhteistoiminnassa tai lisämäärärahaa valtuustolta.

- > Edellisistä seuraa todennäköistä ylitystä 85,3 t €. Summa on kaupungin kokonaisuudessa verrattain pieni, mutta ylitys voi pahentua merkittävästi (jopa kaksinkertaistua) jos alijäämän kattaminen toteutuisi ennustettuna. Näin ollen 85,3 t € ylitys on syytä kattaa.

Esitys lisäsopeutustoimista **hallintotoiminta ja kunnan yhteistoiminta** yhteensä:

Esitys on toimitettu kaupunginhallituksen jäsenille oheismateriaalina.

Opetus- ja sivistysjohtajan arvio talousarviossa pysymisestä ja esitykset lisäsopeutustoimenpiteistä koskien **hyvinvointi- ja sivistystoimintaa**:

Arvio toteumasta:

Hyvinvointi- ja sivistystoiminnan osavuositarkastuksessa todetaan: ”
Hyvinvointi- ja sivistystoiminnan toimintakatteen toteuma, -9,541 M€, on 55,5% koko vuoden talousarviosta. Ylitys tasaiseen toteumaan verrattuna on 5,5 %-yksikköä, lähes 950 t€. Toimintatuottojen toteuma on 57,3 % ja toimintakulujen toteuma 55,6 % talousarviosta.

Osavuositarkastuksen ajalla henkilöstökuluissa näkyvät lomautusten vaikutukset muutoin paitsi opettajien osalta. Työsuhteisten kuukausipalkat ovat etenkin koulutuspalvelujen osalta on suurin ylityksen aiheuttaja. Nykyisellä budjetoinnilla koko koulutuspalveluissa olisi mahdollista olla enintään 10 työntekijää. Tähän päästäisiin esimerkiksi siten, että kaikissa peruskoulun toimipisteissä olisi muutoin yksi ohjaaja, mutta keskustan toimipisteissä yhteismäärä olisi 5 (kampus 3 ja Lakari 2). Tällä henkilöstömäärällä ei kuitenkaan saataisi edes ap-ip toimintaa pyöritettyä.

Sairauspoissaolojen kustannukset ovat lisäksi aiheuttaneet edelleen vaikeuksia talousarviossa pysymiseen, vaikka tilanne kevään aikana koheni opettajien osalta merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Sairaus- ja äitiyslomasijaisten palkat (4006) ylittävät jo tässä vaiheessa koko vuodelle budjetoidun määrärahan noin 65 000 eurolla. Opettajien sairaus- ja äitiyslomasijaisten kulut alittavat tasaisen kertymän noin 6000 eur. Ateriapalveluissa ajanjaksolla on ylitystä noin 200 000 eur ja myös tilavuokrat ovat yhteensä lähes 200 000 eur yli tasaisen kertymän.”

Osavuositarkastuksen valmistumisen jälkeen on saatu lisätietoa siitä, että ateriapalvelut ei tulisi ylittymään osavuositarkastuksen pohjalta ennakoitulla tavalla. Tästä huolimatta talousarvio ylittyisi 765 000 eur jakautuen seuraavasti:

380 000	talousarvion ylitys 31.7.
225 000	henkilöstökulujen ylitys
300 000	vuokrat
-140 000	säästöt ja talousarvion alitukset
765 000	talousarvion ylitys 31.12. (arvio)

Esitys lisäsopeutustoimista:

Esitys on toimitettu kaupunginhallituksen jäsenille oheismateriaalina.

Teknisen johtajan arvio talousarviossa pysymisestä ja esitykset lisäsopeutustoimenpiteistä koskien **teknistä ja ympäristötoimintaa**:

Arvio toteumasta:

Talouden toteumaa haastaa talousarviota todennäköisesti pienemmiksi jäävät toimintatuotot, joissa merkittävimmät poikkeamat koostuvat toteumattomista tonttien myyntituloista, syötteen vesihuollon käyttö- ja liittymämaksuista sekä rakennusvalvonnan tarkastusmaksuista. Vaikkakin eräät muut toimintatuotot ylittävät talousarvion, jää kokonaisuus luultavasti 200 000 – 300 000 € alle tavoitteen. Kokonaisuudessa merkittävää on myös saada toteutettua suunniteltu kaupungin omaisuuden voitollinen myynti täysimääräisesti.

Toimintakulujen talousarvion mukainen toteuma riippuu merkittävimmin tilapalveluiden tulosalueen toteumasta ja erityisesti leasingkustannuksista sekä kiinteistöjen palveluntuotannon kustannuksista joissa ylitystä

todennäköisesti tulee. Osa kustannusylityksistä siirtyy vuokrantasauksien kautta muiden hallintokuntien maksettavaksi. Kustannusten kertymiseen vaikuttaa merkittävästi myös syksyn sääolosuhteet, joilla on suora vaikutus lämmityskustannuksiin sekä tiestön kunnossapitokustannuksiin.

Teknisen ja ympäristötoiminnan talousarvion mukainen toimintakate tulee tämän hetken tietojen valossa toteutumaan noin 500 000 euroa heikompana.

Esitys lisäsopeutustoimista:

Esitys on toimitettu kaupunginhallituksen jäsenille oheismateriaalina.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus kuulee selostuksen lisäsopeutusmahdollisuuksista toimialoittain ja päättää talousarviossa pysymiseksi toimeenpantavista keinoista.

Kaupunginjohtajan sijaisen muutettu esitys

Kaupunginhallitus päättää

- ottaen huomioon, että talousarvion toteumaennuste näyttää kuluvalle vuodelle n. 2 M € alijäämää, mikä on jopa 1,5 M € enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin ja tunnistaen riskin edellisten tilikausien alijäämän kasvamisesta niin suureksi, että talouden sopeuttaminen lähivuosina käy liian vaikeaksi (riski joutua erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn (kuntalaki 410/2015 § 118 §),
- sekä tiedostaen, että päätettävistä lisäsopeutustoimista huolimattakin kaupunginhallitus joutunee esittämään valtuustolle lisämäärärahan myöntämistä hyvinvointi- ja sivistystoiminnalle n. 500 t € ja tekniselle ja ympäristötoiminnalle n. 500 t €
- sekä tiedostaen, että lisämäärärahatarpeet ilman lisäsopeutustoimia olisivat hyvinvointi- ja sivistystoiminnan osalta n. 765 t € ja teknisen ja ympäristötoiminnan osalta n. 540 t €, jolloin päätettävät lisäsäästöt pienentävät tulevaisuudessa katettavana olevaa edellisten tilikausien alijäämää vähintään 300 t €:lla -

- 1) hyväksyä hallintotoiminnan ja kunnan yhteistoiminnan lisäsopeutustoimet vuodelle 2024 hallintojohtajan esityksen mukaisesti (liite);
- 2) hyväksyä hyvinvointi- ja sivistystoiminnan lisäsopeutustoimet vuodelle 2024 (opetus- ja sivistysjohtajan) esityksen mukaisesti siten, että Puikkarin osalta toteutetaan vaihtoehto nro 1 ja muut kohdat sellaisenaan (liite);
- 3) hyväksyä teknisen ja ympäristötoiminnan lisäsopeutustoimet teknisen johtajan esityksen mukaisesti (ei sisällä ratkaisua koskien Suojalinnaa ja Posti-Teletaltoa) (liite);
- 4) päättää teknisen johtajan esitykseen viitaten asettaa Kiinteistö Oy Pudasjärven Teurastamon kaupungin omistusosuuden sekä teurastamokiinteistöllä kaupungin omistamat tilat myyntiin tarjouskaupalla/huutokaupalla (huomioiden yhtiössä tarvittaessa tehtävät muutokset myynnin mahdollistamiseksi) (yhteisöjäävit eivät osallistuneet asian käsittelyyn); kauppahinnan osalta voidaan soveltaa päätöksen KH 26.09.2023 § 328 kohtaa 3.
- 5) esittää valtuustolle, että se hyväksyy tämän päätöksen mukaiset toiminnalliset muutokset talousarviomuutoksena syyskuun kokouksessa

- siltä osin, kun ne ovat ristiriidassa v. 2024 talousarvion toiminnallisten tavoitteiden tai kaupungin strategisten tavoitteiden kanssa.
- 6) toteaa, että lisämäärärahaesitykset valmistellaan kaupunginhallitukseen siten, että ne ovat käsiteltävinä talousarviomuutoksena marraskuun valtuuston kokouksessa; ja
- 7) toteaa, että Aittojärven koulun osalta on tarkoituksenmukaista soveltaa päätöksen KH 26.09.2023 § 328 (Kaupungin kiinteistöjen myynnin periaatteet ja eräiden kiinteistöjen myynti) mukaista kohtaa 3 (Kaupunginhallitus valtuutti hallintojohtajan ja teknisen johtajan yhdessä päättämään edellistä kohtaa alemmasta tai korkeammasta pohjahinnasta yksittäisten kiinteistöjen kohdalla pois lukien kohdan 4 mukaiset kiinteistöt) niin, että kiinteistö voidaan myydä tarjouskaupalla/huutokaupalla ilman pohjahintaa.;
- 8) toteaa, että kiinteistöt Koulurakennus matkailut, Ranuantie 249 ja Koulurakennus sähköosasto, Ranuantie 249 voidaan (myyntilupa) myös myydä, ja myyntiin on tarkoituksenmukaista soveltaa päätöksen KH 26.09.2023 § 328 (Kaupungin kiinteistöjen myynnin periaatteet ja eräiden kiinteistöjen myynti) mukaista kohtaa 3 (Kaupunginhallitus valtuutti hallintojohtajan ja teknisen johtajan yhdessä päättämään edellistä kohtaa alemmasta tai korkeammasta pohjahinnasta yksittäisten kiinteistöjen kohdalla pois lukien kohdan 4 mukaiset kiinteistöt).; ja
- 9) tarkastaa tämän pykälän heti kokouksessa.

Kokous käsittely

Juhani Jurmu ja Mirka Väyrynen ilmoittivat esteellisyytensä (yhteisöjäävi) koskien KOY Pudasjärven Teurastamo ja poistuivat asian käsittelyn ajaksi koskien ko. kohtaa.

- Christa van der Vegt esitti, ettei maneesin ylläpitoa lopeteta (maneesi poistuisi käytöstä). Sirkka Pankinaho kannatti van der Vegtin esitystä. Esitys kokonaisuudessaan on liitteenä 3. (äänestys 1)

-Christa van der Vegt esitti, ettei kaupunki lopeta vuokrattuina olevien (Jyrkkäkosken) rivitalojen A,B,C ylläpitoa (rivitalot poistuisivat käytöstä). Esitys kokonaisuudessaan on liitteenä 4. Sirkka Pankinaho kannatti van der Vegtin esitystä. (äänestys 2)

- Marko Koivula esitti, että Puikkarin osalta valitaan säästövaihtoehto 2 (täydennyksin) eikä ap/ip-toimintaa suljeta, vaan säästöt haetaan lomautuksen kautta. Esitys kokonaisuudessaan on liitteenä 5. Juhani Jurmu, Anni-Inkeri Törmänen, Christa van der Vegt ja Vesa Riekki kannattivat Koivulan esitystä. (äänestys 3)

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kolme kannatettua pohjaehdotuksesta poikkeavaa esitystä, jolloin on äänestettävä. Äänestykset koskevat yksittäisiä toimenpiteitä, jolloin äänestys suoritetaan toimenpiteittäin. Äänestyksessä JAA tarkoittaa kaupunginjohtajan sijaisen esitystä ja EI vastaesityksiä.

Äänestyksessä 1 annettiin ääniä seuraavasti: 5 jaa-ääntä (Riekki, Törmänen, Honkanen, Jurmu, Lantto), 4 ei-ääntä (Pankinaho, Koivula, Kälkäjä, van der Vegt). Christa van der Vegt jätti päätökseen eriyvän mielipiteen. Päätös on kaupunginjohtajan sijaisen esityksen mukainen.

Äänestyksessä 2 annettiin ääniä seuraavasti: 6 jaa-ääntä (Riekki, Törmänen, Honkanen, Jurmu, Kälkäjä Lantto) ja 3 ei-ääntä (Pankinaho, Koivula, van der Vegt). Päätös on kaupunginjohtajan sijaisen esityksen mukainen.

Äänestyksessä 3 annettiin ääniä seuraavasti: 2 jaa-ääntä (Pankinaho, Honkanen) ja 7 ei-ääntä (Riekki, Törmänen, Jurmu, Koivula, Kälkäjä, Lantto, van der Vegt). Päätös on Koivulan esityksen mukainen.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti

- ottaen huomioon, että talousarvion toteumaennuste näyttää kuluvalle vuodelle n. 2 M € alijäämää, mikä on jopa 1,5 M € enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin ja tunnistaen riskin edellisten tilikausien alijäämän kasvamisesta niin suureksi, että talouden sopeuttaminen lähivuosina käy liian vaikeaksi (riski joutua erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn (kuntalaki 410/2015 § 118 §),

- sekä tiedostaen, että päätettävistä lisäsopeutustoimista huolimattakin kaupunginhallitus joutunee esittämään valtuustolle lisämäärärahan myöntämistä hyvinvointi- ja sivistystoiminnalle n. 500 t € ja tekniselle ja ympäristötoiminnalle n. 500 t €

- sekä tiedostaen, että lisämäärärahatarpeet ilman lisäsopeutustoimia olisivat hyvinvointi- ja sivistystoiminnan osalta n. 765 t € ja teknisen ja ympäristötoiminnan osalta n. 540 t €, jolloin päätettävät lisäsäästöt pienentävät tulevaisuudessa katettavana olevaa edellisten tilikausien alijäämää vähintään 300 t €:lla -

1) hyväksyä hallintotoiminnan ja kunnan yhteistoiminnan lisäsopeutustoimet vuodelle 2024 hallintojohtajan esityksen mukaisesti (liite 6);

2) hyväksyä hyvinvointi- ja sivistystoiminnan lisäsopeutustoimet vuodelle 2024 (opetus- ja sivistysjohtajan) esityksen (liite 7) mukaisesti siten, että Puikkarin osalta toteutetaan vaihtoehto nro 2 ja Puikkari pidetään suljettuna 21.12.2024-2.1.2025; sekä ap/ip-toimintaa ei suljeta; vastaavat säästöt etsitään muilta osin (kaupungin) henkilöstön lomautuksilla; muut kohdat sellaisenaan;

3) hyväksyä teknisen ja ympäristötoiminnan lisäsopeutustoimet teknisen johtajan esityksen mukaisesti (ei sisällä ratkaisua koskien Suojalinnaa ja Posti-Teletaloa) (liite 8);

4) teknisen johtajan esitykseen viitaten asettaa Kiinteistö Oy Pudasjärven Teurastamon kaupungin omistusosuuden sekä teurastamokiinteistöllä kaupungin omistamat tilat myyntiin tarjouskaupalla/huutokaupalla (huomioiden yhtiössä tarvittaessa tehtävät muutokset myynnin mahdollistamiseksi) (tämän kohdan osalta esteellisyyksien huomiointi; yhteisöjäävit eivät osallistu asian käsittelyyn); kauppahinnan osalta voidaan soveltaa päätöksen KH 26.09.2023 § 328 kohtaa 3.

5) esittää valtuustolle, että se hyväksyy tämän päätöksen mukaiset toiminnalliset muutokset talousarviomuutoksena syyskuun kokouksessa siltä osin, kun ne ovat ristiriidassa v. 2024 talousarvion toiminnallisten tavoitteiden tai kaupungin strategisten tavoitteiden kanssa.

6) totesi, että lisämäärärahaesitykset valmistellaan kaupunginhallitukseen siten, että ne ovat käsiteltävinä talousarviomuutoksena marraskuun valtuuston kokouksessa; ja

7) totesi, että Aittojärven koulun osalta on tarkoituksenmukaista soveltaa päätöksen KH 26.09.2023 § 328 (Kaupungin kiinteistöjen myynnin periaatteet ja eräiden kiinteistöjen myynti) mukaista kohtaa 3 (Kaupunginhallitus valtuutti hallintojohtajan ja teknisen johtajan yhdessä päättämään edellistä kohtaa alemmasta tai korkeammasta pohjahinnasta yksittäisten kiinteistöjen kohdalla pois lukien kohdan 4 mukaiset kiinteistöt) niin, että kiinteistö voidaan myydä tarjouskaupalla/huutokaupalla ilman

pohjahintaa.;

8) totesi, että kiinteistöt Koulurakennus matkailut, Ranuantie 249 ja Koulurakennus sähköosasto, Ranuantie 249 voidaan (myyntilupa) myös myydä, ja myyntiin on tarkoituksenmukaista soveltaa päätöksen KH 26.09.2023 § 328 (Kaupungin kiinteistöjen myynnin periaatteet ja eräiden kiinteistöjen myynti) mukaista kohtaa 3 (Kaupunginhallitus valtuutti hallintojohtajan ja teknisen johtajan yhdessä päättämään edellistä kohtaa alemmasta tai korkeammasta pohjahinnasta yksittäisten kiinteistöjen kohdalla pois lukien kohdan 4 mukaiset kiinteistöt).; ja

9) tarkasti tämän pykälän heti kokouksessa.

(Lisätieto: Yhteistoimintamenettelyn käynnistäminen koskien lomautuksia on käsiteltävänä kaupunginhallituksen seuraavassa kokouksessa.)

Jakelu johtoryhmä

VALT 23.09.2024 § 34
3292/02.02.00/2024

Kaupunginhallituksen päätöksen KH 17.9.2024 § 276 toiminta-aluekohtaiset liitteet 6,7 ja 8 ovat esityslistan liitteinä ja liitetään pöytäkirjaan. (Muutokset kyseisiin liitteisiin nähden ilmenevät kaupunginhallituksen käsittelyn päätöstekstistä edellä.)

Kaupunginhallituksen esitys

Kaupunginhallitus hyväksyy päätöksen KH 17.09.2024 § 276 mukaiset toiminnalliset muutokset talousarviomuutoksena siltä osin, kun ne ovat ristiriidassa v. 2024 talousarvion toiminnallisten tavoitteiden tai kaupungin strategisten tavoitteiden kanssa (liitteet).

Kaupunginhallituksen esitys korjattuna

Kaupunginvaltuusto hyväksyy päätöksen KH 17.09.2024 § 276 mukaiset toiminnalliset muutokset talousarviomuutoksena siltä osin, kun ne ovat ristiriidassa v. 2024 talousarvion toiminnallisten tavoitteiden tai kaupungin strategisten tavoitteiden kanssa (liitteet).

Päätös

Kaupunginvaltuusto hyväksyi päätöksen KH 17.09.2024 § 276 mukaiset toiminnalliset muutokset talousarviomuutoksena siltä osin, kun ne ovat ristiriidassa v. 2024 talousarvion toiminnallisten tavoitteiden tai kaupungin strategisten tavoitteiden kanssa (liitteet 3-5).

Jakelu

Esihenkilöt Pudasjärven kaupunki